

Spotkanie z przedstawicielami Instytutu Hoovera Uniwersytetu Stanford w Domu Polskim w San Francisco

W niedzielę, 20 stycznia w Domu Polskim w San Francisco odbyło się interesujące spotkanie z przedstawicielami Instytutu Hoovera Uniwersytetu Stanford na temat "Polskie wiezi Instytutu Hoovera". Dr Maciej Siekierski, kustosz zbiorów wschodnioeuropejskich i Zbigniew L. Stanczyk, fotograf i dokumentalista, opowiedzieli zebranych rodakom historii powstania Instytutu. Podzielili się wiadomościami o genezie zainteresowania Herberta Hoovera sprawami polskimi.

Instytut założony w 1919 roku przez Hoovera rozpoczął działalność od zbiorów dokumentów dotyczących pierwszej wojny światowej oraz pomocy humanitarnej udzielanej Europie przez Amerykanów. Systematyczne rozrastanie się Instytutu i rozszerzanie tematów zainteresowań spowodowały powstanie obszernej biblioteki i centrum naukowego zajmującego się badaniem i dokumentowaniem spraw amerykańskich i międzynarodowych.

Jak dowiedzieliśmy się od prelegentów, badania spraw polskich stanowią istotną część działalności Instytutu. Zasoby archiwalne i biblioteczne dotyczące zagadnień polskich to około 5% spośród przechowywanych w Instytucie Hoovera 1,6 milionów tomów i 4000 zespołów archiwalnych. Najstarszymi są papiery W.P. Platonowa, rosyjskiego ministra spraw polskich z lat 1860, poprzez materiały Stanisława Mikołajczyka, największego poza Krajem zbioru dokumentacji "Solidarności" z lat 1980, po pozyskanych w ostatnim czasie ogromnych archiwów Radia Wolna Europa z Pragi i Waszyngtonu jak również elektroniczne kopie archiwum Urzędu Rady Ministrów w Warszawie za lata 1944 do 1989.

W latach 1991 – 1993 w Warszawie Instytut otworzył swoje biuro akwizycyjne przeznaczone dla spraw wschodnioeuropejskich. Pozwoliło to na rozszerzenie możliwości działania instytutu, na nowe kontakty w Polsce. Między innymi nawiązano interesującą i cenną dla obu stron współpracę z Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych w Warszawie. Instytut Hoovera przekazał stronie polskiej osiemnastce zespołów archiwalnych, głównie obejmujących tematykę drugiej wojny światowej. Ogółem przekazano do Polski około 1,5 miliona stron dokumentów, które aktualnie są dostępne polskim historykom.

W czasie spotkania Zbigniew L. Stanczyk prezentował wiele archiwalnych zdjęć z zainteresowaniem oglądanych przez uczestników spotkania. Dla wielu z nas była to właściwie jedyna szansa na taki bliski kontakt z archiwistami polskiej historii.

Interesujący fragment biografii Hoovera przytoczył Dr Maciej Siekierski. Pochodzący z niezamożnej rodziny, Herbert Hoover w czasie studiów na Uniwersytecie Stanford zarabiał na życie i chętnie organizowaniem różnego rodzaju spotkań z wielkimi ludźmi i koncertów wybitnych muzyków. Do takich w tym czasie należał nasz wspaniały pianista i polityk Ignacy Jan Paderewski, podobnie jak najwyżej w tym czasie opłacany za występ artysta. Hooverowi mimo wielu trudności zarówno finansowych jak i napiętego kalendarza artysty udało się ostatecznie nawiązać kontakt i zaprosić wielkiego polskiego pianistę do Uniwersytetu Stanford na koncert. Mimo staran Hoovera i wielkich nadziei na dużą kasę, publiczność nie dopisała. Okazało się, że zamiast zarobić na występie Paderewskiego, będzie musiał w rozrachunku dopłacić wcale nie małe pieniądze. Złamany zwrócił się bezpośrednio do Maestro przedstawiając mu swój trudny los studenta i prezentując niewystarczającą ilość pieniędzy z prośbą o umożliwienie mu spłaty reszty należności w jakimś dłuższym okresie. Hoover przeżył wielką radość! Paderewski po wysłuchaniu zdesperowanego studenta podarł kontrakt a pieniądze przyniesione przez Hoovera przeznaczył na opłacenie kosztów jego studiów. Ten epizot był bez wątpienia powodem wielkiej sympatii Hoovera zarówno dla Paderewskiego jak również dla Polski, co znalazło swoje potwierdzenie w późniejszej działalności Hoovera w amerykańskich misjach we wschodniej Europie.

Jak poinformował Dr Maciej Siekierski uczestników spotkania, osoby zainteresowane szczegółowymi informacjami o zbiorach i o działalności Instytutu Hoovera mogą skontaktować się z nim przez internet pisząc e-mail na adres siekierski@hoover.stanford.edu

Większość rejestrów zbiorów archiwalnych jest dostępna do wglądu na stronie internetowej Instytutu, pod adresem:

<http://www.oac.cdlib.org/dynaweb/ead/hover>

Waldemar Glodek, San Francisco, Kalifornia